

Waarom een gemeentebreed ondernemersfonds van grote waarde kan zijn voor ondernemers in de kleine kernen van Meierijstad

De kleine kernen van Meierijstad vormen samen het sociale en economische fundament van het buitengebied. Ondernemers spelen daarin een sleutelrol: niet alleen als economische motor, maar ook als verbinder van verenigingen, evenementen en gemeenschapsleven. Tegelijkertijd staat dit ondernemerschap onder druk. Het aantal ondernemers neemt af, sectoren veranderen en de samenhang tussen ondernemers is minder vanzelfsprekend geworden.

Een gemeentebreed ondernemersfonds biedt juist voor de kleine kernen een toekomstgerichte manier om samenhang, ondernemerschap en leefbaarheid te behouden en te versterken.

Eén fonds voor gezamenlijke vooruitgang

Het fonds werkt vanuit het principe “*What’s in it for us?*” in plaats van “*What’s in it for me?*”. Dat betekent: collectieve investeringen die héél Meierijstad sterker maken, zoals:

- versterking van het vestigingsklimaat
- behoud van bedrijven, voorzieningen en werkgelegenheid
- ondersteuning van een bloeiend verenigingsleven
- samenwerking tussen sectoren en met het onderwijs
- bijdragen van alle niet-woningen

Oplossingen voor de uitdagingen die bij ondernemers spelen liggen niet alleen binnen de sector, maar juist in de breedte, door samenwerking met andere sectoren kunnen oplossingen worden gevonden en nieuwe kansen worden verzilverd.

Een gemeentebreed fonds maakt het mogelijk:

- om projecten te financieren die anders niet van de grond komen
- om tijd vrij te maken voor samenwerking (coördinatie, organisatie, vrijwilligersondersteuning)
- om te investeren in collectiviteit en leefbaarheid binnen kernen, wijken en buitengebieden.

Van krimp naar gezamenlijke slagkracht

In en rond veel kleine kernen is het aantal ondernemers de afgelopen jaren fors afgenomen. Dat betreft niet alleen de traditionele dorpsvoorzieningen zoals bakker of slager, maar ook cafés, familiebedrijven aan de rand van de kern en agrarische bedrijven die stoppen of transformeren. Waar nieuwe ondernemers zich vestigen, is de binding met de kern vaak beperkt en speelt beschikbaarheid van locatie een grotere rol dan betrokkenheid bij het dorp.

Deze ontwikkeling maakt het steeds lastiger om:

- gezamenlijke initiatieven te organiseren
- lokale evenementen te financieren
- verenigingen te sponsoren
- de leefbaarheid economisch te ondersteunen

Een gemeentebreed ondernemersfonds bundelt de krachten van ondernemers over kernen en sectoren heen, waardoor ook kleine kernen profiteren van schaal, continuïteit en samenwerking.

Behoud van ondernemerschap én verenigingsleven

In kleine kernen zijn ondernemers traditioneel de stille motor achter:

- dorpsfeesten en evenementen
- sportverenigingen en culturele activiteiten
- maatschappelijke initiatieven

Door het teruglopende aantal ondernemers komt deze rol steeds meer onder druk te staan. Een ondernemersfonds biedt een structurele manier om:

- lokale initiatieven te blijven ondersteunen
- sponsoring en samenwerking breder te organiseren dan één kern
- te voorkomen dat alles op een steeds kleiner aantal schouders terecht komt

In andere gemeenten wordt het ondernemersfonds expliciet ingezet om leefbaarheid in kleine kernen te ondersteunen, juist omdat vrijwillige bijdragen niet meer toereikend zijn.

Versterking van ondernemersverenigingen in kleine kernen

In Meierijstad zijn de afgelopen jaren meerdere ondernemersverenigingen in kleine kernen opgeheven of samengevoegd met ondernemersverenigingen in grotere kernen. Dat is begrijpelijk vanuit capaciteit en schaal, maar heeft ook nadelen: minder zichtbaarheid, minder aandacht en minder lokale slagkracht.

Een gemeentebreed ondernemersfonds:

- vergroot het werkgebied van ondernemersverenigingen
- maakt samenwerking tussen kleine en grotere kernen gelijkwaardiger
- biedt professionele ondersteuning en proceskracht
- zorgt voor continuïteit, ook wanneer lokale verenigingen kwetsbaar zijn

Het fonds versterkt daarmee niet alleen projecten, maar ook de organisatiekracht van ondernemersvertegenwoordiging in de kleine kernen.

Samenwerking over sectoren heen: nieuwe kansen voor kleine kernen

Juist in kleine kernen liggen grote kansen voor samenwerking tussen ondernemers en andere sectoren:

- Zorg & welzijn: lokale dienstverlening, dagbesteding, mantelzorgondersteuning
- Sport: sportaccommodaties als ontmoetingsplek, evenementen, horeca-concepten
- Onderwijs: leerwerkplekken, stages, jonge ondernemers
- Bedrijventerreinen en centra: verbinding tussen werk, wonen en voorzieningen
- Buitengebied: agrarische transitie, recreatie, energie-initiatieven

Een ondernemersfonds maakt het mogelijk om deze samenwerkingen structureel te organiseren en te financieren, in plaats van afhankelijk te zijn van incidentele inzet of vrijwilligers.

Vooruitkijken: kleine kernen toekomstbestendig maken

Ondernemers in kleine kernen zijn vaak vooral bezig met vandaag: continuïteit van het bedrijf, personeel, kosten. Tegelijkertijd komen er grote ontwikkelingen aan:

- digitalisering en data-gebruik
- energietransitie en netcongestie
- verandering van het buitengebied door stoppende agrariërs
- nieuwe vormen van dienstverlening dichtbij huis
- vergrijzing en veranderende vraag

Een gemeentebreed ondernemersfonds biedt ruimte om nu al te investeren in:

- gezamenlijke digitale oplossingen
- energie- en verduurzamingsprojecten
- herbestemming van vrijkomende locaties
- nieuwe economische functies in kleine kernen
- slimme combinaties van zorg, ondernemen en voorzieningen

In andere gemeenten worden ondernemersfondsen juist ingezet om kleine kernen toekomstbestendig te maken via pilots en meerjarige programma's.

Van 'alles zelf oplossen' naar samen sterker staan

Ondernemers(verenigingen) in kleine kernen zijn gewend om veel zelf te doen, vaak met beperkte middelen en vrijwilligers. Dat ondernemerschap is krachtig, maar steeds moeilijker vol te houden. Een gemeentebreed ondernemersfonds:

- neemt niets weg van lokale autonomie
- biedt juist ondersteuning en ontzorging
- maakt grotere en professionelere initiatieven mogelijk
- zorgt dat kleine kernen onderdeel blijven van het grotere geheel van Meierijstad

Het fonds is daarmee geen centralisatie, maar een versterking van lokale kracht via samenwerking.

Organisatie en zeggenschap

De middelen worden door de gemeente overgemaakt naar een onafhankelijke stichting of vereniging, bijvoorbeeld de (nog op te richten) Stichting Ondernemersfonds Meierijstad. Die stichting:

- heeft een bestuur dat representatief is voor de lokale ondernemers en instellingen
- werkt met gebiedsgerichte trekkingrechten (bijvoorbeeld bedrijventerreinen, kernen en buitengebied. Alle andere indelingen zijn mogelijk en worden bepaald door de partijen zelf)
- legt jaarlijks verantwoording af over de inkomsten en uitgaven aan de deelnemers en aan de gemeente.

Per trekkingsgebied wordt besloten over de voor dat trekkingsgebied beschikbare middelen. De organisaties die bijdragen beslissen dus zelf over de inzet van de middelen. Een ondernemersfonds wordt gebouwd op bestaande collectieven die de regie nemen in hun trekkingsgebied. Het bestuur van de Stichting doet de feitelijke betalingen. De gemeenteraad stelt alleen de OZB-verordening en de samenwerkingsovereenkomst vast.

Zie voor meer informatie: www.ondernemersfondsmeierijstad.nl

Voorbeelden van concrete, vernieuwende initiatieven die met (of dankzij) een gemeentebreed ondernemersfonds zijn opgezet

Dorpshub: combinatie van ondernemen, zorg, ontmoeting en dienstverlening

- Wat: In meerdere kleine kernen is met steun uit een ondernemersfonds een dorpshub gerealiseerd:
 - combinatie van café/dorpshuis
 - flexwerkplekken
 - zorg- en welzijnsactiviteiten
 - lokale dienstverlening (postpunt, afhaalpunt, kleine winkel)
- Samenwerking tussen:
 - lokale ondernemers en horeca
 - zorg- en welzijnsorganisaties
 - sport- en dorpsverenigingen
 - gemeente
- Waarom een ondernemersfonds nodig was:
 - Geen enkel bedrijf kon dit alleen dragen
 - Investeringskosten zijn meerjarig en niet direct rendabel
 - Fonds financierde opstart, coördinatie en inrichting
- Meerwaarde:
 - Behoud van voorzieningen in de kern
 - Nieuwe ontmoetingsplek
 - Extra omzet voor betrokken ondernemers
 - Versterking van sociale cohesie

Kleine kern × bedrijventerreinen: “lokaal voor lokaal”

- Wat: Ondernemersverenigingen uit kleine kernen ontwikkelden samen met bedrijven op nabijgelegen bedrijventerreinen:
 - lokale inkoop- en afnameafspraken
 - lunch- en cateringconcepten vanuit de kern
 - sponsoring van dorpsactiviteiten door bedrijven
 - gezamenlijke events (open bedrijvendag + dorpsfeest)
- Samenwerking tussen:
 - ondernemers uit kleine kern
 - ondernemersverenigingen bedrijventerreinen
 - horeca
 - verenigingen
- Waarom een ondernemersfonds nodig was:
 - Coördinatie tussen zeer verschillende ondernemers
 - Marketing en organisatie kosten tijd
 - Fonds financierde procesbegeleiding en communicatie
- Meerwaarde:
 - Extra omzet voor lokale ondernemers
 - Nieuwe sponsormiddelen voor verenigingen
 - Betere binding tussen bedrijven en kern

Kleine kern × sport: sportaccommodatie als economisch anker

- Wat: Sportverenigingen werden samen met ondernemers ingezet als:
 - locatie voor horeca-activiteiten
 - evenementenlocatie
 - ontmoetingsplek voor de hele kern
- Samenwerking tussen:
 - Sportverenigingen
 - lokale horeca en ondernemers
 - zorg en welzijn
 - gemeente
- Waarom een ondernemersfonds nodig was:
 - Sportverenigingen hebben beperkte middelen
 - Investerings in horeca, inrichting en programmering nodig
 - Fonds maakte professionalisering mogelijk.
- Meerwaarde:
 - Extra inkomsten voor sportverenigingen
 - Meer reuring in de kern
 - Nieuwe klanten voor lokale horeca
 - Behoud van sportvoorzieningen

Ondernemers in kleine kern × toerisme & buitengebied

- Wat: Ondernemersverenigingen in kleine kernen ontwikkelden:
 - fiets- en wandelroutes langs dorpen
 - dorpsarrangementen (eten, overnachten, beleven)
 - koppeling met agrarische bedrijven en recreatie
 - gezamenlijke promotie
- Samenwerking tussen:
 - Dorpsondernemers
 - Agrariërs
 - Recreatiebedrijven
 - Horeca
 - toeristische platforms
- Waarom een ondernemersfonds nodig was:
 - Routes en promotie vragen structureel onderhoud
 - Geen individueel verdienmodel
- Meerwaarde:
 - Meer bezoekers aan kleine kernen
 - Extra omzet voor lokale ondernemers
 - Betere spreiding van toerisme

Innovatie in kleine kernen: digitale dorpsmarktplaats

- Wat: Een digitale dorpsmarktplaats waarin:
 - lokale ondernemers hun aanbod tonen
 - diensten worden gedeeld
 - evenementen en vrijwilligers worden gekoppeld
 - “koop lokaal” wordt gestimuleerd
- Samenwerking tussen:

- Ondernemersverenigingen
- Verenigingen
- Bewoners
- gemeente
- Waarom een ondernemersfonds nodig was:
 - Ontwikkeling en beheer van platform zijn structureel
 - Individuele ondernemers missen schaal
- Meerwaarde:
 - Zichtbaarheid van lokale ondernemers
 - Meer samenwerking binnen de kern
 - Lagere drempel voor nieuwe initiatieven

Kleine kern × zorg: ondernemen rond vergrijzing

- Wat: Ondernemersverenigingen initieerden samen met zorg:
 - lokale zorg- en dienstverleningsconcepten
 - combinatie van winkel/horeca met zorgondersteuning
 - dagbesteding en ontmoeting
- Samenwerking tussen:
 - Ondernemers
 - Zorginstellingen
 - Welzijnsorganisaties
 - vrijwilligers
- Waarom een ondernemersfonds nodig was:
 - Zorginstellingen hebben beperkte investeringsruimte
 - Ondernemers dragen maatschappelijk risico
- Meerwaarde:
 - Nieuwe verdienmodellen
 - Extra bezoekers overdag
 - Betere leefbaarheid voor ouderen

Meerjarige leefbaarheidsprogramma's per kern

- Wat: Ondernemersfondsen financieren per kern:
 - leefbaarheidsagenda's
 - jaarlijkse evenementen
 - kleine infrastructuur (pleinen, verlichting, routing)
 - procesbegeleiding
- Samenwerking tussen:
 - Ondernemersverenigingen
 - Dorpsraden
 - Verenigingen
 - gemeente
- Waarom een ondernemersfonds nodig was:
 - Vrijwillige bijdragen zijn te kwetsbaar
 - Continuïteit vereist structurele middelen
- Meerwaarde:
 - Stabiliteit
 - Minder afhankelijkheid van enkele ondernemers

- Meer samenhang en trots

Een gemeentebreed ondernemersfonds maakt voor kleine kernen mogelijk:

- meerjarige investeringen, ondanks klein aantal ondernemers
- verbinding tussen kernen en sectoren
- behoud van voorzieningen en verenigingsleven
- nieuwe economische rollen voor sport, zorg en toerisme
- minder druk op individuele ondernemers
- meer samenhang en toekomstbestendigheid